

Linnea2-konsortion yleiskokous

Aika: 16.9.2005 klo 10:00-15:45

Paikka: CSC:n auditorio, Keilaranta 14, Keilaniemi, Espoo

Läsnä: Osallistujalista liitteenä

1. Kokouksen avaus

Konsortion puheenjohtaja Ari Muhonen avasi kokouksen.

2. CSC:n puheenvuoro

Kehityspäällikkö Tiina Kupila-Rantala kertoi kokouksen aluksi CSC:n palveluista (ppt). Hän vetää kirjastopalvelimista huolehtivaa "Nalle-tiimiä", ja esitteli sekä tiimin jäsenet että toimintatavat. Eri domainien toimintaa kuvaavista käyristä kävi hyvin selville, miten Unicode-versio on vaikuttanut Sanni-palvelimen toimintaan; erityisesti domainit 4 ja 5 ovat nyt raskaasti kuormitettuja. Keskusteltiin siitä, mitä olisi tehtävissä niiden hyväksi ja todettiin että molempiin on todennäköisesti hankittava uusi system board.

Kupila-Rantalalle esitettiin kysymys, miksi CSC-maksut nousivat niin dramaattisesti kun sopimus viimeksi uusittiin ja ovatko tilakustannukset todella omakustannushintoja. Kupila-Rantala totesi, että hinnat ovat omakustannushintoja, sillä uusien tilojen vuokratilakustannukset ovat hyvin korkeat. Laitetila on paljon muutakin kuin koneen viemä lattiapinta-ala, se sisältää myös sähkön, jäähdytyksen, UPSit jne. Vanhassa konesalissa Sanni oli liian pienessä tilassa ja nyt kun sillä on tarpeeksi tilaa, myös neliömäärä kasvoi hieman. Kustannustaso ei kuitenkaan enää nouse vuonna 2006.

(Tässä välissä Kristiina Hormia-Poutanen piti lyhyen puheenvuoron FinELib-konsortion rahoituksesta.)

3. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Kokouskutsu ja asialista olivat tulleet ajoissa. Läsnä oli 24 konsortion jäsenen edustajaa (liitteenä osallistujalista ja tarvittavat valtakirjat). Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

4. Kokouksen puheenjohtajan valinta

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ari Muhonen.

5. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

6. Tiedotusasioita

6.1 Hyväksymisprosessin jatko ja maksutilanne

Hyväksymisprosessista jääneistä korjaamattomista virheistä käytiin keväällä neuvotteluja Endeavorin kanssa ja kesäkuussa sovittiin 12 ongelman lista, jotka on luvattu korjata vuoden loppuun mennessä (lista on lähetetty konsortiolle tiedoksi sähköpostilla). Osa näistä luvatuista korjauksista on jo korjattu versioon 5, mutta sitä ei ole vielä päästy testaamaan. Tällä hetkellä 20 % Voyagerin hankintahinnasta on edelleen maksamatta. 10 % on sidottu Unicode-versioon, mutta sitä ei ole vielä hyväksytty, eikä mahdollisia laskujakaan näin ollen vielä makseta. 5 % alkuperäisestä summasta on sidottu näiden 12 ongelman korjauksiin. 5 % jätetään kokonaan maksamatta. Yleisesti ottaen näyttää siltä että tänä vuonna ei päästä tai jouduta maksamaan mitään. Endeavor lupasi 20 % alennusta ensi vuoden tukimaksuista korvauksena pitkään puuttuneista piirteistä. 2006 tukimaksu nousee 5 % ja siitä vähennetään tuo 20 %.

6.2 Unicode-version päivitys

Endeavor teki Unicode-version päivityksen Linnea2-tietokantoihin heinä-elokuun vaihteessa, eikä se sujunut hyvin. Päivityksen aikana tapahtui paljon virheitä, joista aiheutui mm. vakava tietoturvariski; kuka tahansa erääseen domainiin käyttöjärjestelmätasolle päässyt käyttäjä olisi voinut tehdä mitä tahansa. Päivityksen jälkeen havaittiin ohjelmiston toiminnassa myös virheitä, joita testauksen aikaan ei ollut tullut esille ja joissakin tapauksissa testiversioon korjattu virhe tulikin takaisin tuotantoversiossa. Esimerkiksi asiakastietojen päivitykseen liittyvä ongelma on haitannut kirjastojen työtä todella paljon. Kansalliskirjasto on lähettänyt Endeavorille kymmenen kohdan reklamaation päivityksen aikaisista ongelmista, mutta virallista vastausta tai anteeksipyyntöä ei ole vielä kuulunut. AMKIT-konsortio suunnittelee lähettävänsä Endeavorille laskun aiheutuneesta lisätyöstä. Unicode-version vakavista, korkeimman prioriteetin virheistä on käyty lukuisia puhelinkeskusteluja Endeavorin tuen kanssa, mutta kun virheet siirtyvät tuesta kehittämisosastolle, niistä ei saada enää tietoja. Versiopäivityksen jälkeen ilmenneet palvelimen suorituskykyongelmat olivat myös todella ikävä yllätys, josta Endeavor ei ollut varoittanut kirjastoja, eikä asiaan siis ollut mahdollista varautua etukäteen. Tästä lähtien toivotaan CSC:n hoitavan ohjelmistopäivitykset, vaikka se tuleekin maksamaan konsortiolle ylityökorvausten muodossa.

6.3 Versio 5 päivitys

Versio 5:n päivitysaikataulusta tarvittaisiin jo pian tieto kirjastoille. Koska testausta ei ole voitu vielä aloittaa, ei tiedetä myöskään aikataulua. UC-modulin testausta varten on hankittu uusi testipalvelin, joka saapuu 16.9.2005. Palvelimen ja ohjelmiston asennus vie kuitenkin aikaa, joten menee muutamia viikkoja ennen kuin testaus pääsee alkamaan. Tällä hetkellä versiovaihto on ajateltu tehtäväksi vuoden vaihteessa.

6.4 Linnea-työryhmät

Nykyisten Linnea-työryhmien toimikausi päättyy tämän vuoden lopussa. Uusien ryhmien valinta käynnistetään lähitulevaisuudessa, ja kokoonpanot vahvistetaan siten, että uudet ryhmät aloittavat toimintansa 2006 alussa. Jäsenet tullaan valitsemaan sekä Linnea- että AMKIT-kirjastoista ilman kiintiöitä.

6.5 Kansalliskirjaston toimialamuutos

Kansalliskirjasto 2005 -seurantaryhmä on päättämässä hyvin edennyttä työtään. Yliopistolain § 25:een on tulossa muutos, jossa kansalliskirjaston asema määritellään uudelleen ja sen jälkeen kansalliskirjasto toimii kirjastoverkon palveluyksikkönä. Toimialan muuttuessa puhutaan kansalliskirjaston palveluista. Jos laki astuu voimaan vuodenvaihteessa, kirjaston nimi muuttuu virallisesti Kansalliskirjastoksi viimeistään helmikuussa 2006. Silloin perustetaan myös uusi johtokunta, jonka

kokoonpano on menossa hyväksyttäväksi konsistorille lokakuussa. Johtokuntaan tulee viisi edustajaa Helsingin yliopistosta, viisi edustajaa kirjastoverkosta ja kolme edustajaa muualta yhteiskunnasta (esim. CSC, kirja-ala). Puheenjohtajan ei enää tarvitse olla Helsingin yliopistosta, vaan hän voi olla myös kirjastoverkon edustaja.

7. Formaattikysymys (liite 1, pdf)

Suomen kirjastoissa on käytössä kolme eri luettelointiformaattia. Voyager-kirjastot käyttävät MARC21-Fin tallennusmuotoa ja muut suomalaiset kirjastot joko FINMARC- tai MARC21-formaattia. Näin ollen Suomesta puuttuu kirjastoverkon yhteinen formaatti, jonka tukemiseen ja kehittämiseen resurssit voitaisiin keskittää. Sen sijaan mm.

Kansalliskirjaston resursseja kuluu tällä hetkellä paljon näistä erilaisista formaateista koituvien ongelmien ratkaisemiseen. Koska kolmesta mainitusta formaatista ainoastaan MARC21 olisi sopiva kaikkien yhteiseksi formaatiksi, muutos voitaisiin aloittaa Voyager-kirjastoista ja MARC21-Fin:istä.

Keskustelu MARC21-Fin:in vaihtamisesta MARC21:een aloitettiin Suomen Voyager-kirjastoissa jo keväällä 2004. Erilaisissa esityksissä on siitä lähtien pohdittu mahdollisen vaihtamisen etuja ja haittoja sekä tarvittavia toimenpiteitä, mikäli vaihtamiseen päädytään (ks.

<http://www.kansalliskirjasto.fi/linnea2intra/formaatti/>). Kirjastoille jaettiin toukokuussa 2005 myös Kansalliskirjaston alustava konversioehdotus bibliografisille tietueille. Asiasta on järjestetty keskustelutilaisuus kirjastojen luettelointi- ja formaattiasiantuntijoille 2.9.2005. Tilaisuudessa esitettiin mielipiteitä puolesta ja vastaan, mutta asiantuntijat olivat sitä mieltä, että MARC21:een on syytä siirtyä sopivassa tilanteessa, viimeistään seuraavan järjestelmävaihdon yhteydessä. Asiaa käsiteltiin myös Linnea2-konsortion ohjausryhmän kokouksessa 31.8.2005. Ohjausryhmä totesi suosittavansa yleiskokoukselle formaatin vaihtamista MARC21:een, edellyttäen että kirjastojen asiantuntijoiden mielipide näyttää siltä 2.9. pidettävässä formaattikeskustelussa. Vaihdoksen aikataulu jätettäisiin Kansalliskirjaston ratkaistavaksi, koska suurin osa valmistelutyöstä hoidettaisiin siellä.

Kansalliskirjasto tekee yleiskokoukselle alustavan arvion formaattivaihdoksen edellyttämistä kustannuksista sekä siitä saatavista hyödyistä, samoin kuin selvityksen siitä, mitä muutos tarkoittaa FINMARCia edelleen käytäville yleisille kirjastoille.

Kansalliskirjasto sekä Linnea2-konsortion ohjausryhmä esittivät yleiskokoukselle, että Voyager-kirjastojen luettelointiformaatti vaihdettaisiin MARC21:een. Periaatteessa tätä esitystä pidettiin kannatettavana, kuten myös sitä, että koko kirjastoverkolla olisi käytössä yhteinen formaatti (standardi).

Ilmaistiin kuitenkin huolestuminen FINMARCia käyttävien kirjastojen asemasta. Tiedusteltiin, miksi kansalliskirjasto ei ole vastannut Pallas-käyttäjäröhmän hallituksen kirjeeseen, jossa pyydettiin että yleiset kirjastot otettaisiin mukaan Voyager-kirjastojen päätöksentekoon. Todettiin, että vaikka Linnea2-konsortiolla on oikeus tehdä oma päätös tästä asiasta, on silti hyvä huomioida myös muut tahot. Siksi ehdotettiin, että vaihtoa ei tehtäisi kovin nopeasti. Kansalliskirjasto totesi vastaavansa Pallas-käyttäjien hallitukselle pikimmiten tämän yleiskokouksen ja sen tekemän formaattipäätöksen jälkeen.

Huomautettiin, että FINMARC-formaattia ei ole kehitetty enää vuoden 2000 jälkeen, ja vaarana onkin sen lähteminen omille teilleen ilman virallista kehittäjätahoa. FINMARCiin perustuvissa järjestelmissä voidaan ottaa käyttöön merkkejä tai tietoelementtejä joita formaatissa ei ole.

Tällaiset paikalliset lisäykset voivat aiheuttaa ongelmia mm. kirjastojärjestelmää vaihdettaessa.

Oltiin myös huolestuneita siitä, että MARC21-formaatissa ISBD-sääntöjen mukaiset välimerkit tallennetaan dataan, toisin kuin MARC21-Fin -formaatissa, ja sen ajateltiin lisäävän luetteloinnin vaativuutta.

Huomautettiin, että Voyagerissa maksamme nyt useista kansallisen formaatin vaatimista piirteistä. Siirtyminen kansallisesta yleisempään formaattiin olisi hyvin todennäköisesti kokonaisuuden kannalta tarkasteltuna edullisempaa ja vähentäisi työtä. Myös MARC21:n yhteensopivuus XML:n kanssa (MARC21:stä MARCXML:ään on valmis konversio) on tärkeä näkökulma.

Päätös:

Linnea2-tietokannoissa siirrytään MARC21:een kolmen vuoden siirtymäajalla. Edellytetään, että kansalliskirjasto selvittää mitä mahdollisuuksia olisi siirtyä siihen ilman tallennettavia välimerkkejä ja että muutoksen vaikutukset yleisiin kirjastoihin otetaan huomioon. MARC21:n saattaminen koko kirjastoverkon yhteiseksi formaatiksi otetaan keskusteluun digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmässä, jossa ovat mukana edustajat kaikilta kirjastosektoreilta.

8. Kustannusten jakomallin uudistaminen (liite 2)

Nykyiset jakomallit, joilla jaetaan kirjastojärjestelmästä aiheutuvat kustannukset (Voyager- ja Sun-tukimaksut sekä CSC:n ylläpitomaksut ja muut mahdolliset maksut) ovat olleet käytössä Linnea2:n alusta saakka. Jakomallien muuttaminen ja yhtenäistäminen, niin että kaikki kustannukset jaetaan samalla mallilla, on ollut vireillä jo pitkään. Kevään yleiskokouksessa päätettiin, että uuden jakomallin tulee perustua tietokannan kokoon ja henkilötyövuosiin. Henkilötyövuodet otetaan KITT-yhteistilastotietokannasta ja tietueiden määrät poimitaan keskitetysti Linnea-palveluissa. Luvut pitäisi tarkistaa vuosittain objektiivisen osapuolen toimesta, ne eivät saisi olla arvioita ja niiden tulisi olla jossakin julkisesti esillä. Paljon keskustelua on aiheuttanut se, katsotaanko tietokannasta niteiden vai nimekkeiden määrää vai molempia ja missä suhteessa.

Ohjausryhmälle esitettiin 31.8.2005 erilaisia esimerkkilaskelmia, joissa keväällä sovittuja muuttujia (htv, niteet ja nimekkeet) oli painotettu eri tavoin. Ohjausryhmä esittää yleiskokoukselle, että kustannukset jaetaan suhteessa htv 50 %, niteet 25 % ja nimekkeet 25 %. Perusteluna tämän mallin valinnalle on se, että siinä työn ja kokoelmien osuus painottuvat samalla tavalla. Keskusteltiin vielä kohtuullistamisesta ja esitettiin, että siirtymäjakso voisi olla vuoden mittainen siten, että uusi jakomalli tulisi koko mitassaan käyttöön vuonna 2007. Pidempi siirtymäjakso ei tule kysymykseen, koska muuttajat on tarkoitus tarkistaa joka vuosi ja uuden palvelimen hankinta vuonna 2007 muuttaa asioita joka tapauksessa.

Ohjausryhmän kokouksen jälkeen on tullut toive ohjausryhmän ulkopuolelta, että Voyager-tukimaksuissa olisi kaikille samansuuruinen perusmaksu (30 %) ja loput jaettaisiin sovittujen prosenttiosuuksien suhteessa. Perusteluna tälle on, että kaikilla on käytössään sama ohjelmisto ja samanlaiset mahdollisuudet käyttää sitä. Käytön volyyymi on erilainen, ja sen takia suurin osa tukimaksusta jaettaisiin kirjaston koon perusteella.

Keskusteltavaksi esitetään kaksi mallia:

- Ohjausryhmän suosittama jakomalli, jossa kaikki kustannukset jaetaan suhteessa htv 50 %, niteet 25 % ja nimekkeet 25 %.*
- Vaihtoehtoinen malli, jossa 30 % Voyager-kustannuksista on jaettu*

tasasuuriksi osuuksiksi ja loput 70 % ohjausryhmän suosittelemalla jakokaavalla.

Esityslistan jakamisen jälkeen aiheesta on keskusteltu konsortion postituslistalla. Sähköpostikeskustelun jälkeen yleiskokouksen keskusteltaviksi jäivät seuraavat seikat:

- Onko kaikille yhtä suuri Voyager-perusmaksu 0 vai 20-50 %? Yleiskokousta varten oli tehty sähköpostikeskustelun perusteella vielä uusia malleja, joita ei esityslistassa mainittu. Todettiin, että kustannuksia on jakamassa 24 konsortion jäsentä, ja kaikissa malleissa maksut nousevat yhdeksällä ja laskevat viidellätoista jäsenellä. Pienet kirjastot eivät kannata perusmaksua, mutta isot kannattavat, perustellen mm. sillä, että isot kirjastot luovat palvelua muille luottelomallalla. Muistutettiin, että myös FinELib-kustannusten jaossa on käytössä kaikille yhtä suuri "pääsymaksu", ja loput maksetaan käytön mukaan. HELKAN edustaja oli sitä mieltä, että jos päädytään perusprosenttimalliin, perusosan suuruudeksi ei voida hyväksyä mitään muuta kuin mitä oli ennen kokousta esitetty. Lisäksi, perusprosenttimallissa ei tarvittaisi kohtuullistamista. Keskusteltiin siitä, voitaisiinko perusprosenttia myöhemmin vaihtaa.
- Käytetäänkö laskelmissa koko henkilökunnan vai kirjastoammatillisen henkilökunnan htv-lukua? Molemmille löytyi kannattajia sekä sähköposti- että yleiskokouskeskustelussa. Ongelma on siinä, että kirjastot ovat hyvin erilaisia ja toisissa suurempi osa henkilökunnassa käyttää Voyageria kuin toisissa. Päädyttiin kuitenkin siihen, että tärkeintä on tarkistaa yhteistilastossa annettu htv-luvun määritelmä ja pyrkiä siihen, että kaikki ymmärtävät ja ilmoittavat lukunsa yhteistilastoon mahdollisimman yhdenmukaisesti. Korostettiin ylipäätään tilastojen tärkeyden ymmärtämistä, sillä niiden merkitys ja käyttö päätöksenteossa kasvaa koko ajan ja oikeiden tietojen saaminen on näin ollen hyvin olennaista.
- Nimeke- ja nidelukujen ongelmat? Haluttiin tietoa siitä, minä ajankohtana luvut otetaan tietokannoista. Keskusteltiin, pitäisikö tietokantoja nyt alkaa siivota tuplista ja esim. lehtien nidetietueista, jotta päästäisiin pienempiin maksuosuuksiin. Pitäisikö elektroniset aineistot jättää kokonaan pois kirjastotietokannasta kasvattamasta maksuosuutta? Huomautettiin, ettei ole asiakkaan edun mukaista jättää joitakin aineistoja pois kokoelmaluettelosta maksujen vuoksi. Todettiin vielä, että paras mittari olisi lainaus, mutta järjestelmästä ei niiltä osin saada täsmällisiä ja helposti tulkittavia lukuja.
- Mikä on kansalliskirjaston ja varastokirjaston asema? Ohjausryhmän ehdotuksessa esitettiin ARTOn, VIOLAn ja FENNICAn osuudet puolitettavaksi sekä LINDAn ja MANDAn nimekkeet jätettäväksi kokonaan pois laskuista. PCI eli Periodical Contents Index on FinELibin hankkima aineisto, joka ei enää kasva mutta meillä on siihen ikuinen käyttöoikeus. Ohjausryhmä esitti, että myös se jätettäisiin pois laskuista kokonaan. Kokouksessa katsottiin, että kyseiset aineistot ovat yhteisiä resursseja ja että niitä on syytä tällä tavalla tukea. Esitettiin mielipide, että Kansalliskirjaston saadessa toimialalajennuksen myötä muutenkin lisärahaa Opetusministeriöltä, maksuosuuksia ei pitäisi alentaa. Todettiin, että OPM:n rahat tulevat muihin tarkoituksiin kuin mistä kustannustenjaossa on kyse. Varastokirjaston kohdalla esitettiin, että yhtenäisyyden vuoksi puolitettaisiin vain kokoelmaluvut, htv:t laskettaisiin täysimääräisinä mukaan.

Todettiin, että liitännäisjäsenten maksut jaettaisiin samalla kaavalla kuin muidenkin jäsenten, ja lisäksi liitännäiset maksaisivat palvelimen käyttömaksua. Tulevan erikoiskirjastojen yhteistietokannan (työnimi ERKKI) jäsenille säännöt olisivat samat kuin muillekin liitännäisjäsenille. Huomautettiin vielä, että konsortion nykyinen kustannustenjakomalli on mahdoton pienille erikoiskirjastoille.

Päätökset:

- Valittiin malli, jossa on mukana perusmaksu.
- Perusmaksun suuruudeksi valittiin 30 % vuodelle 2006, mutta vuonna 2007 perusmaksuksi vaihdetaan 20 %, ellei silloin ilmene jotain perustavanlaatuisia syytä päättää toisin.
- Käytetään kaikkien kirjastojen kohdalla koko henkilökunnan htv-lukua vuonna 2006. Samalla kuitenkin käydään yhteistilaston "kirjastoammatillisen henkilökunnan" määritelmä läpi ja yhtenäistetään kirjastojen tilastointikäytäntöjä. Vuotta 2007 varten tarkistetaan, vaihdetaanko laskentaperusteeksi kirjastoammatillisen henkilökunnan htv-luku.
- Kansalliskirjaston ylläpitämien kansallisten tietokantojen (ARTO, VIOLA, FENNICA) nimekkeet puolitetaan ja yhteisten resurssien (LINDA, MANDA, PCI) osuudet jätetään kokonaan pois laskuista. Varastokirjaston nimeke- ja nidemäärät puolitetaan.
- Nimeke- ja nideluvuista sovitaan yhteisesti jokin tietty päivä vuodesta, jolloin ne poimitaan tietokannoista. Tänä vuonna tiedot otetaan 30.9.
- Ajantasaiset htv-, nimeke- ja nideluvut tarkistetaan vielä ennen kuin uusi malli astuu voimaan.

9. Yhteislainaus Linnea-verkossa (liite 3, pdf)

Yliopistokirjastojen neuvoston valitsema työryhmä on pohtinut yhteislainauksen (Universal Borrowing, UB) käyttöönottoon tarvittavia yhteisiä päätöksiä. Ryhmä kokoontui 24.8.2005 Tampereella. Työryhmä suosittaa, että siirrytään yhteislainaukseen, mutta ei oteta vielä kaikkia mahdollisia piirteitä käyttöön. Aluksi mukaan otettaisiin vain kaksi kirjastotahoa neljän mahdollisen sijasta, siten että kotikirjasto olisi myös nouto- ja palautuskirjasto, ja katsottaisiin miten toiminta lähtee liikkeelle. Kokemusten jälkeen yhteislainausta voitaisiin laajentaa. Kirjastot voisivat itse päättää mitkä kokoelmat ja mitkä asiakasryhmät olisivat mukana yhteislainauksessa. Toiminnan pitäisi olla maksullista, koska siitä koituu maksuja kaikille osapuolille, mutta kuitenkin halvempaa kuin kaukopalvelumaksut, jotta asiakastoimisuus tulisi huomioitua. Järjestelmän käytön kannalta olisi parasta, että yhteislainauksen säännöt olisivat kaikissa kirjastoissa samat. Sanktioiden määrittely on ongelmallista monestakin syystä, mutta siinäkin olisi helpointa noudattaa yhdenmukaista linjaa kaikkien yhteislainakirjastojen kesken. Voyager kerää yhteislainoista tilastoa vain kotikirjastossa, eikä lainakirjasto saa lähettämistään lainoista merkintää – tätä työryhmä ei kuitenkaan nähnyt ongelmana.

Yliopistokirjastojen neuvoston työvaliokunta on palauttanut yhteislainausasian Linnea2-konsortiolle. Ohjausryhmä suosittaa yleiskokoukselle, että yhteislainaus otettaisiin käyttöön suhteellisen nopeasti mutta portaittain. Periaatteessa olisi hyvä, jos kaikki kirjastot saataisiin mukaan toimintaan.

Ehdotettiin, että yhteislainausta pitäisi vielä testata muiden kuin Varastokirjaston kanssa ennen käyttöönottoa. Toisaalta haluttiin rohkeasti lähteä liikkeelle, koska asia on ollut jumissa jo vuosia.

Keskusteltiin liitteessä mainitusta clearing-menetelmästä, jota pidettiin

hankalana. Pitäisi pyrkiä mahdollisimman yksinkertaisiin menetelmiin. Jos päästäisiin sopimukseen kaikille yhtä suurista maksuista, kirjastot voisivat sopia tulojen tasauksesta helposti keskenään.

- Palvelumaksun suuruudesta Varastokirjaston kanssa tehtävään yhteislainaukseen oli hyvin erilaisia mielipiteitä. Osa oli maksuttomuuden kannalla ja osa esitti 4-5 euron suuruisia maksua, koska kuluja (pakkaus, työ, postimaksut) tulee joka tapauksessa. Ehdotettiin, että jokainen kirjasto saisi päättää itse laitetaanko Varastokirjaston lainoihin maksu vai ei.
- Myös muiden kirjastojen välisen yhteislainauksen maksuista mielipiteet jakautuivat, toiset kannattivat alle ja toiset yli 5 euron maksua. Korostettiin sitä, että käytössä pitäisi olla yksi kaukopalvelumaksu ja yksi yhteislainamaksu.
- Sakkomaksun suuruuteen ei ollut monikaan kirjasto ottanut kantaa etukäteen tehdyssä kyselyssä, mutta ne jotka ottivat, ehdottivat 3-5 euroa.

Pohdittiin miten asiakas saadaan juridisesti sitoutettua, sillä kotikirjasto on vastuussa asiakkaasta. Lakimies oli suositellut yhteislainaohejiin lisättäväksi tekstin, että tilaamalla kirjan toisesta kirjastosta, sitoutuu noudattamaan sen kirjaston sääntöjä.

Yhteislainojen uusimisen määrän rajoittamista yhteen pidettiin pahana, koska kaukolainojakin saa uusia rajattomasti. Huomautettiin, että kaukolainojen kohdalla vallitseva käytäntö onkin huono ja sitä pitäisi muuttaa. Isot kirjastot perustelivat uusintarajoitusta sillä, että estetään ns. siirtokirjakokoelmien syntyminen.

Päätökset:

- Kaikki pyrkivät tämän talvikauden aikana eli lukuvuoden loppuun mennessä ottamaan yhteislainauksen käyttöön Varastokirjaston kanssa. Halukkaat voivat muodostaa yhteistyötä myös yliopistojen kesken. Tavoitteena on, että yhteislainaus toimii kaikkien yliopistokirjastojen välillä kahden vuoden aikajänteellä.
- Kaikille yhteislainoille laitetaan laina-ajaksi neljä viikkoa. Lyhyemmän laina-ajan aineistot jätetään yhteislainauksen ulkopuolelle.
- Aluksi sallitaan vain yksi uusinta per yhteislaina. Tarkistetaan tätä käytäntöä myöhemmin.
- Kirjastojen välisen yhteislainauksen palvelumaksuksi otetaan aluksi käyttöön 5 euroa ja tarkistetaan myöhemmin oliko valinta hyvä. Varastokirjaston lainojen maksullisuudesta kukin kirjasto päättää oman käytäntönsä.
- Lainaajakirjasto perii omien käytäntöjensä mukaan sakon suoraan asiakkaalta. Sakon määräksi suositellaan 5 euroa, mutta kukin kirjasto voi valita sakkosumman omien käytäntöjensä mukaan. Myös lainakielto jää kirjaston harkittavaksi.
- Todettiin, että yhteislainauksen laajenemisesta olisi hyvä tiedottaa lehdistössä, kun se on kunnolla käynnistynyt.

10. Muut asiat

Keskusteltiin siitä, pitäisikö neuvoston nostaa valtion supistamisuhat julkiseen keskusteluun. Neuvoston työvaliokunta voisi valmistella asiaa.

Vapaakappalelaki odottaa tekijänoikeuslakia, joka hyväksyttäneen Eduskunnassa pian. Optimitapauksessa vapaakappalelain edellyttämän toiminnan rahoitus voisi olla selvä vuonna 2007 ja myös toimeenpano voisi tapahtua silloin. Seuraavaan johtajien kokoukseen on syytä kutsua

vapaakappalelain asiantuntija paikalle.

Strategista ja taloudellista koulutusta tarvitaan nyt monella eri taholla, joten yhteiskoulutuksen valmistelu olisi järkevää. TKK vie asiaa eteenpäin.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:45.

Ari Muhonen
puheenjohtaja

Nanna Hakala
sihteeri

päivitetty 11.10.2005 NH
